

development of the region. Materials XVI Intern. scientific-practic. Conf.]. Chernivtsi, May 17-18, pp. 280-283 (in Ukr.).

7. Tkachenko, T.I. (2009). *Stalij rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu* [Sustainable Tourism Development: Theory, Methodology, the realities of business], 2nd ed. KNTEU, 463 p. (in Ukr.).

8. Available at: www.ukraine-travel.com

9. Available at: www.tours.kiev.ua

10. Available at: www.i-tour.com.ua

11. Available at: www.travel-tour.com.ua

12. Available at: www.world-tourizm.org

УДК 338.48-52

В.І. Цибух, к.е.н.,
Федерація спортивного туризму України,
м. Київ

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Анотація

У даній статті спортивний туризм визначається як офіційно визнаний вид спорту, який має багатофункціональну спрямованість. Акцентується увага на розвитку спортивно-оздоровчого туризму, що має соціально-економічний ефект. Одним з найбільш розвинених, у спортивно-оздоровчому плані, регіонів України є Карпатський регіон. Його аналіз свідчить, що більшість видів спортивного туризму добре розвинена, зокрема, розроблено пішохідні тури різної тривалості та складності. Популярними є водні тури по ріках Карпатського регіону та басейну Дністра. В Карпатах активно розвивається гірськолижний туризм, який представлений багатьма комплексами.

Ключові слова: спортивний туризм, оздоровчо-спортивний туризм, туристична діяльність, інфраструктура, туристична галузь.

В.И. Цыбух, к.э.н.,
Федерация спортивного туризма Украины, г. Киев

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМА В СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ РЕГИОНОВ

Аннотация

В данной статье спортивный туризм определяется как официально признанный вид спорта, который имеет многофункциональную направленность. Акцентируется внимание на развитии спортивно-оздоровительного туризма, имеющего социально-экономический эффект. Одним из наиболее развитых, в спортивно-оздоровительном плане, регионов Украины является

Карпатский регион. Его анализ показывает, что большинство видов спортивного туризма хорошо развиты в частности, разработаны пешеходные туры различной продолжительности и сложности. Популярны водные туры реками Карпатского региона и бассейна Днестра. В Карпатах активно развивается горнолыжный туризм, который представлен многими комплексами.

Ключевые слова: спортивный туризм, оздоровительно-спортивный туризм, туристическая деятельность, инфраструктура, туристическая отрасль.

Постановка проблеми. Привабливість спортивних видів туризму, що набуває поширення рік за роком, можлива перспектива отримання прибутків від надання послуг для в'їзних спортивних туристів – все це привертає увагу до питань організаційно-економічного розвитку спортивного туризму в Україні. Проте, на жаль, стан розвитку спортивного туризму в регіонах України сьогодні є незадовільним. Основними проблемами є руйнування наявної інфраструктури, високий ступінь зносу основних фондів, недостатнє фінансування, негативний вплив соціально-економічних криз як на національне господарство в цілому, так і на туристичну сферу зокрема. Це спонукає до пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності та розвитку спортивного туризму в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо вдосконалення діяльності в сфері спортивного туризму піднімалися у наукових працях таких дослідників: А. Я. Булашев, О. В. Виноградова, І. Е. Востоков, Ю. А. Грабовський, О. Ю. Дмитрук, В. І. Нечаєв, П. С. Пасечний, О. В. Плугарь, А. С. Рівний, О. В. Скалій, Т. В. Скалій, С. І. Самуся, Б. Г. Фадєєв, Ю. Н. Федотов, Ю. В. Щур та ін. Однак майже не дослідженими залишаються питання щодо визначення впливу спортивного туризму на соціально-економічний розвиток відповідно до туристичного потенціалу регіонів України.

Формулювання цілей статті й аргументування актуальності поставленого завдання. Однією з тенденцій активізації туристичної діяльності у світі є розвиток активних видів туризму, зокрема спортивного.

Як відомо, туризм визнано як пріоритетну галузь світового господарства XXI століття. В умовах розбудови туризм повинен стати не тільки дієвим засобом формування ринкового механізму господарювання, а й надходження значних коштів до державного бюджету. Саме тому слід туризм розділити на дві категорії, а саме «комерційний» та «некомерційний». До категорії «некомерційний» насамперед необхідно віднести спортивний туризм, заняття яким сприяє фізичному та моральному оздоровленню, всебічному розвитку людини. Окрім того, спортивний туризм завдяки обміну міжнародними спортивними заходами та висококваліфікованими спортивними туристами сприяє міжнародній співпраці, надходженню вільноконвертованої валюти, доходності державного бюджету, що дає змогу, певною мірою, віднести спортивний туризм і до комерційної категорії. Метою статті є дослідження

стану спортивного туризму в Україні, проведення аналізу можливостей розвитку спортивного туризму в Карпатському регіоні, обґрунтування впливу спортивного туризму на соціально-економічний розвиток регіону.

Виклад основного матеріалу. Спортивний туризм – офіційно визнаний вид спорту, який, на відміну від самодіяльного туризму, чітко регламентується нормативними документами і складається з двох видів змагань, за які присвоюються спортивні розряди і звання «майстер спорту України»: змагання з туристичних спортивних походів і змагання з видів (техніки) спортивного туризму.

В Україні спортивний туризм представляє Федерація спортивного туризму України (ФСТУ), якій Державним комітетом України з питань фізичної культури і спорту у 2002 році надано статус національної спортивної федерації.

Спортивний туризм має багатофункціональну спрямованість, йому властиве вирішення таких соціальних проблем, як: виховних, навчальних, пізнавальних, екологічних, економічних, а також морального, духовного і фізичного оздоровлення.

Аналіз специфіки та особливостей спортивного туризму дозволяє зробити загальний висновок, що спортивний туризм – це найбільш сучасна технологія виховання у людини бажання у дотриманні здорового способу життя, збереженні навколишнього природного середовища, виховання духовних і фізичних якостей, пізнавальних інтересів і основ самозбереження в екстремальних похідних умовах при мінімальних витратах на це держави і самого туриста.

У межах вітчизняної туристичної галузі сьогодні чітко відокремлений напрямок спортивно-оздоровчого туризму. Цей унікальний сегмент туризму виник на самодіяльних засадах з ініціативи туристів-аматорів. Оздоровчо-спортивний туризм має не лише соціальний ефект, а й економічну ефективність.

Історія оздоровчо-спортивного туризму свідчить, що масовим цей рух стає лише за умов стабільності економічної ситуації та створенні достатніх матеріальних умов життя та зростанні реальних доходів населення. Відсутність державного фінансування призвела до того, що структури управління оздоровчо-спортивним туризмом, які існували раніше, в основному припинили свою діяльність.

Щоб розв'язати ці проблеми і забезпечити сталий розвиток галузі, необхідно центральним органам виконавчої влади, регіонам, підприємствам галузі, громадським організаціям визначити кроки з вирішення нагальних питань та шляхи розв'язання наявних проблем.

Світовою тенденцією сьогодні є збільшення туристичних мандрівок з активними способами руху. В Україні активно розвивається більшість видів

спортивного туризму. Найбільш популярними є пішохідний, гірськолижний, водний (сплав на байдарках та катамаранах, гребля на плотках та човнах), велосипедний. Є значні можливості для розвитку спелеотуризму, параглайдингу (парапланеризм), вітрильного туризму та дайвінгу.

Одним з найбільш розвинених, у спортивно-оздоровчому плані, регіонів України є Карпатський регіон. Зокрема, розроблено пішохідні тури різної тривалості та складності. Водний туризм представлений ріками Карпатського регіону. Добре освоєні туристами ріки басейнів Дністра. І звичайно, гірськолижний туризм в Карпатах, який представлений багатьма комплексами, що запропонують тури різної складності.

Останнім часом більшість учасників туристичного ринку відносилася до спортивного туризму з певною зверхністю, оскільки, на їхню думку, ця форма не має «ринкового формату». Спортивний туризм знаходиться на перетині функціонування туристичної галузі та загальнодержавної системи фізичної культури і спорту. Спортивний туризм, крім соціального, має ще й значний комерційний потенціал. Головною особливістю спортивного туризму є те, що він розвивається в навколишньому природному середовищі і капіталовкладення, які він вимагає, не надто великі. Саме тому спортивний туризм має великі перспективи розвитку в час економічної кризи.

Сьогодні є потреба реалізувати комплекс заходів для розвитку масового внутрішнього туризму, передусім соціального туризму, як чинника підвищення якості життя громадян України, а також сприяти розвитку дитячого, молодіжного та сільського туризму в Україні. Крім того, для розвитку дитячого і молодіжного туризму необхідна система пільг.

Висновки. Оскільки спортивний туризм є одним із важливих засобів сприяння підвищення соціальної і трудової активності людей та невід'ємною частиною загальнодержавної системи фізичної культури та спорту, розвиток спортивного туризму має важливе значення у соціально-економічному житті регіону та країни загалом. Спортивний туризм виконує різноманітні функції, серед яких: рекреаційні, пізнавальні, економічні, виховні, спортивні, оздоровчі, проте через низку чинників рівень їх реалізації сьогодні не відповідає потенційним можливостям туристично-спортивного руху країни. Головною особливістю спортивного туризму є те, що на відміну від інших видів спорту, він не потребує відносно великих матеріальних видатків, оскільки матеріально-технічне та організаційне забезпечення спортивних заходів значною мірою здійснюється силами і засобами самих туристів.

Однак, на сьогодні, незважаючи на наявні потенційно великі можливості, свою економічну і соціальну значущість, спортивний туризм в Україні розвинутий недостатньо. Оскільки майже повністю відсутні державна та громадська підтримка цього виду туризму, відсутня інформативна та

нормативно-правова база, яка б регулювала внутрішні проблеми, то про досконалий розвиток важко говорити.

Проте спортивний туризм набирає все більшої популярності, про що свідчить збільшення чисельності екстрим-туристів та створення різноманітних клубів активного туризму. А розширення спектру додаткових спортивних послуг дозволить збільшити конкурентоспроможність закладів сфери туризму та видів туризму, що в цілому сприятиме збільшенню чисельності туристів.

Список використаних джерел:

1. Богатирьова О. Корпоративний відпочинок / О. Богатирьова // Туризм та відпочинок. – 2004. – №10.
2. Ганопольский В. І. Туристська діяльність: проблеми термінології та шляхи їх вирішення стосовно до моделювання і програмування системи туристської освіти / В. І. Ганопольский // Світ спорту. – 2001. – № 1. – С.18-20.
3. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм : Навчальний посібник / Ю. А. Грабовський, О. В. Скалій, Т. В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. – 304 с.
4. Квартальнов В. А. Туризм : Підручник / В. А. Квартальнов. – М.: Фінанси і статистика, 2002. – 320 с.
5. Зорін І. В. Енциклопедія туризму / І. В. Зорін, В. А. Квартальнов. – М.: Фінанси і статистика, 2003. – 368 с.
6. Федотов Ю. М. Спортивно-оздоровчий туризм : Підручник / Ю. М. Федотов, І. Є. Востоков ; за заг. ред. Ю.М. Федотова. – М. : Радянський спорт, 2002. – 364 с.
7. Sport-Tourism «World Conference», 22-23 February, 2001, Barcelona, Madrid: WTO, 200, pp. 14-15.
8. Горнолыжный туризм [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.snowLinR.com.ua>.

Valery Tsybukh, Candidate of Economic Sciences,
Federation of Sport Tourism of Ukraine, Kiev

THE ROLE AND IMPORTANCE OF SPORTS TOURISM IN THE SOCIO-ECONOMIC REGIONAL DEVELOPMENT

Annotation

In this article, sport tourism is defined as an officially recognized sport that has a multi-functional orientation. The attention is focused on the development of sports tourism and its socio-economic effect. One of the most developed regions of Ukraine in the sports terms is the Carpathian region. Its analysis shows that most of the sports tourism is well developed in particular hiking tours of varying length and difficulty are most developed. Boat tours of the Carpathian region and the rivers of Dnister Basin are also popular. In the Carpathians, ski tourism, which is represented by a number of complexes is actively developing.

Keywords: sport tourism, recreational and sports tourism, tourism activities, infrastructure, tourism industry.

References:

1. Bogatyrev, A. (2004). Corporate leisure. *Turyzm ta vidpochynok [Tourism and Recreation]*, no. 10 (in Ukr.).
2. Hanopolsky, V.I. (2001). Tourist activities: terminology problems and solutions in relation to system design and programming tourism education. *Svit sportu [World of Sports]*, no. 1, pp. 18-20 (in Ukr.).

3. Grabowski, Yu.A., Skaliy, O.V., Scaliy, T.V. (2009). *Sportyvnyj turyzm* [Sport tourism]. Educational book - Bogdan, Ternopol, 304 p. (in Ukr.).
4. Kwartal'nov, V.A. (2002). *Turyzm* [Tourism]. Finance and Statistics, Moskva, 320 p. (in Ukr.).
5. Zorin, I.V., Kwartal'nov, V.A. (2003). *Entsyklopediia turizmu* [Tourism Encyclopedia]. Finance and Statistics, Moskva, 368 p. (in Ukr.).
6. Fedotov, M., Vostokov, I.E. (2002). *Sportyvno-ozdorovchij turyzm* [Wheelchair tourism]. The Soviet sports, Moskva, 364 p. (in Ukr.).
7. Sport-Tourism «World Conference», 22-23 February, 2001, Barcelona, Madrid: WTO, 200, pp. 14-15.
8. Ski tourism. Available at: <http://www.snowLinR.com.ua> (in Russ.).

УДК. 339.138:338.48

Ю.Б. Чаплінський, к.е.н., В.А. Нікульча,Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м.Чернівці

МОДЕЛЬ ВЗАЄМОВІДНОСИН ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА З ПАРТНЕРАМИ

Анотація

У статті розглядаються окремі елементи управління маркетингом туристичних підприємств в умовах впровадження у їх практичну діяльність сучасних управлінських концепцій. Зокрема, визначено, що маркетингова діяльність туристичного підприємства повинна бути спрямована на формування довготривалих ефективних взаємовідносин з іншими учасниками ринку, серед яких виокремлено: суміжників, які беруть участь у виробництві комплексного туристичного продукту; органи влади як регіонального так і державного рівня; наукові інституції та інші партнери (посередники, контактні аудиторії, конкуренти). У роботі описано основні напрями реалізації механізму взаємодії туристичного підприємства з визначеними партнерами, запропоновано пріоритетні напрями такої взаємодії. Результатом застосування елементів маркетингу взаємовідносин у діяльності підприємств є обґрунтовані вигоди, які отримують учасники взаємодії.

Ключові слова: маркетинг взаємовідносин, туристичне підприємство, управління, партнери, суміжники, органи влади, наукові інститути.

Ю.Б. Чаплинский, к.э.н., В.А. Никульча,

Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ, г. Черновцы

МОДЕЛЬ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ С ПАРТНЕРАМИ

Аннотация

В статье рассматриваются отдельные элементы управления маркетингом туристических предприятий в условиях внедрения в их практическую деятельность современных управленческих концепций. В частности, определено, что маркетинговая деятельность туристического предприятия должна быть направлена на формирование долговременных эффективных взаимоотношений с другими участниками рынка, среди которых выделены: